УДК 378.4:02:004
DOI 10.32461/2409-9805.3.2026.377128

Цитування:
Григоревська О. В., Політова О. А., Терещенко Н. М. Кафедра інформаційних комунікацій Київського столичного університету імені Бориса Грінченка: основні напрями інституційного розвитку. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія.* 2026. № 3. С. 138–148.

Hryhorevska O., Politova O., Tereshchenko N. (2026). Department of Information Communications at the Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University: Main Directions of Institutional Development. Library Science. Record Studies. Informology, 3, 138–148 [in Ukrainian].

Григоревська Олена Вікторівна,
докторка наук із соціальних комунікацій,
старша наукова співробітниця,
професорка кафедри інформаційних комунікацій
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка
https://orcid.org/0000-0002-2099-0000
o.hryhorevska@kubg.edu.ua

Політова Олена Аркадіївна,
кандидатка історичних наук,
завідувачка кафедри інформаційних комунікацій
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка
https://orcid.org/0000-0002-6516-0828
o.politova@kubg.edu.ua

Терещенко Наталія Миколаївна,
кандидатка педагогічних наук, доцентка,
доцентка кафедри інформаційних комунікацій
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка
https://orcid.org/0000-0003-3583-0701
n.tereshchenko@kubg.edu.ua

КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНИХ КОМУНІКАЦІЙ КИЇВСЬКОГО СТОЛИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА: ОСНОВНІ НАПРЯМИ ІНСТИТУЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Метою *статті є комплексний аналіз розвитку кафедри інформаційних комунікацій Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, визначення основних етапів її інституційної еволюції, ключових напрямів освітньої, наукової та міжнародної діяльності, а також чинників, що забезпечили її становлення як сучасного освітньо-наукового центру.* ***Методологічну*** *основу дослідження становлять історико-генетичний, системний, структурно-функціональний та порівняльний методи, застосування яких дало змогу простежити основні етапи розвитку кафедри, визначити взаємозв'язок між інституційними змінами та еволюцією освітньої й наукової діяльності, а також оцінити їх вплив на формування сучасної моделі підготовки фахівців.* ***Наукова новизна*** *статті полягає у комплексному узагальненні та систематизації результатів десятирічного розвитку кафедри інформаційних комунікацій Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. Уперше цілісно простежено основні етапи її інституційної еволюції, охарактеризовано трансформацію освітніх, наукових та міжнародних напрямів діяльності, визначено ключові чинники, що вплинули на становлення кафедри як сучасного освітньо-наукового центру.* ***Висновки.*** *Інституційна еволюція кафедри мала системний характер і спиралася на філософію поєднання навчання, науки, практики та міжнародної співпраці. Розвиток кафедри синхронізувався з трансформаційними процесами української вищої освіти: запровадженням компетентнісного підходу, практикоорієнтованого навчання, цифровізацією освітнього середовища й посиленням вимог до якості підготовки фахівців, що підтверджується успішним проходженням акредитацій освітніх програм у 2021-2026 рр. Консолідація наукового потенціалу кафедри навколо теми «Цифрові проєкти у підготовці здобувачів вищої освіти» (2025-2029) стала основою для подальшого розвитку в науковій та освітній площині. Соціо-*

©Григоревська О. В., 2026. CC BY 4.0 (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)
©Політова О. А., 2026. CC BY 4.0 (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)
©Терещенко Н. М., 2026. CC BY 4.0 (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

гуманітарна, проєктна та міжнародна діяльність кафедри представлена системними практиками. Свідченням ефективності освітньої моделі кафедри є професійні траєкторії її випускників, які активно реалізуються в бібліотечно-інформаційній, архівній та медійній сферах.

Ключові слова: *аудіовізуальне мистецтво, бібліотечно-інформаційна освіта, освітня програма «Ведучий телевізійних програм», освітня програма «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», кафедра інформаційних комунікацій, медіавиробництво, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка.*

Hryhorevska Olena,
doctor of Science in Social Communications, Professor of the Department of Information,
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

Politova Olena,
PhD in History, Head of the Department of Information,
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

Tereshchenko Nataliia,
PhD of Pedagogical Science, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Information Communications,
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

DEPARTMENT OF INFORMATION COMMUNICATIONS AT THE BORYS GRINCHENKO KYIV METROPOLITAN UNIVERSITY: MAIN DIRECTIONS OF INSTITUTIONAL DEVELOPMENT

The purpose of this article *is to conduct a comprehensive analysis of the ten-year development of the Department of Information and Communications at the Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, to identify the main stages of its institutional evolution, the key areas of its educational, research, and international activities, as well as the factors that contributed to its establishment as a modern educational and research centre.* ***The methodological*** *foundation of the study consists of historical-genetic, systemic, structural-functional, and comparative methods, the application of which made it possible to trace the main stages of the department's development, identify the interconnection between institutional changes and the evolution of educational and research activities, and assess their impact on the formation of the modern model of professional training.* ***The scientific novelty*** *of this article lies in a comprehensive synthesis and systematisation of the results of the ten-year development of the Department of Information and Communications at the Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University. For the first time, the main stages of its institutional evolution have been comprehensively traced, the transformation of its educational, scientific, and international activities has been characterised, and the key factors that influenced the department's development into a modern educational and scientific centre have been identified. The interconnection between the development of educational activities, scientific research, international cooperation, and institutional changes within the university department has been highlighted.* ***Conclusions****. The institutional evolution of the department was systematic in nature and was based on a philosophy of integrating education, research, practice, and international cooperation. The department's development was aligned with the transformational processes in Ukrainian higher education: the introduction of a competency-based approach, practice-oriented learning, the digitisation of the educational environment, and stricter requirements for the quality of specialist training, as evidenced by the successful accreditation of educational programmes for 2021–2026. The consolidation of the department's research potential around the theme "Digital Projects in the Training of Higher Education Students" (2025–2029) has become the foundation for further development in the scientific and educational spheres. The department's social sciences, humanities, project-based, and international activities are carried out through systematic practices. The effectiveness of the department's educational model is evidenced by the professional trajectories of its graduates, who are actively pursuing careers in the library and information science, archival, and media fields.*

Keywords: *audiovisual arts, library and information education, "Television Program Host" education programme, "Information, Library, and Archival Studies" education program, Department of Information Communications, Media Production, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University.*

Актуальність дослідження. Десять років діяльності університетської кафедри – достатній термін для того, щоб простежити не лише її організаційне становлення, а й еволюцію освітньої моделі, наукових пріоритетів, міжнародної діяльності та взаємодії з професійним середовищем. Особливої ваги набуває аналіз діяльності кафедр, розвиток яких відбувався в умовах масштабної трансформації української вищої освіти, цифровізації інформаційної сфери та перегляду підходів до підготовки фахівців.

Саме таким шляхом за останнє десятиліття пройшла кафедра інформаційних комунікацій Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. Заснована у 2016 р. як кафедра бібліотекознавства та інформології у складі Інституту журналістики, вона зазнала складної інституційної трансформації, що відобразилася не лише у зміні назви та структурної приналежності, а й у суттєвому розширенні освітньої, наукової та проєктної діяльності. Сьогодні кафедра забезпечує підготовку фахівців за спеціальностями В13 «Бібліотечна, інформаційна та архівна справа» бакалаврського та магістерського рівня і спеціальності В1 «Аудіовізуальне мистецтво та медіавиробництво» бакалаврського рівня, а також бере участь у реалізації міждисциплінарної освітньо-наукової програми «Біографістика і текстологія» магістерського рівня вищої освіти, розвиває власну наукову тему, впроваджуючи сучасні освітні практики й цифрові технології в освітній процес.

Особливість інституційного розвитку кафедри полягає в тому, що її становлення відбувалося синхронно з глибокими трансформаційними процесами у сфері вищої освіти України. В цей період змінювалися підходи до забезпечення якості освіти, модернізувалися освітні стандарти, посилювалася роль студентоцентрованого навчання, цифрових технологій в освіті, міжнародної співпраці та практикоорієнтованої підготовки. Це вимагало від кафедри не лише адаптації до нових умов, а й формування власної стратегії розвитку, здатної забезпечити конкурентоспроможність освітніх програм та їх відповідність сучасним суспільним та професійним запитам.

За десять років кафедра інформаційних комунікацій пройшла шлях від підрозділу, діяльність якого була зосереджена на підготовці фахівців бібліотечно-інформаційної сфери, до сучасного освітньо-наукового центру, що інтегрує інформаційно-комунікаційний і медійний напрями підготовки. Ця трансформація знайшла відображення не лише у зміні назви кафедри та її входженні до складу Факультету української філології, культури і мистецтва у 2022 р., а й у розширенні спектра освітніх програм, розвитку наукових досліджень, активізації міжнародної діяльності, створенні інноваційних освітніх практик та поглибленні співпраці з професійною спільнотою.

Аналіз досліджень і публікацій. Окремі етапи розвитку і напрями діяльності кафедри вже висвітлено у наукових публікаціях, присвячених розвитку навчального потенціалу кафедри [13, 14], її міжнародній діяльності [15], соціогуманітарним проєктам [1, 4, 11], партнерській взаємодії [6], організації студентської науки [10], акредитації мистецьких освітніх програм [9] та професійному становленню випускників [2, 12]. Освітньо-професійні програми, які реалізуються кафедрою, ставали предметом аналізу в публікаціях, присвячених питанням трансформації бібліотечно-інформаційної освіти у 2020-х роках, зокрема монографії А. В. Гуменчука [7] та аналітичній статті О. М. Збанацької [8].

Водночас у науковому дискурсі відсутнє комплексне дослідження, яке б розглядало перше десятиріччя діяльності кафедри як цілісний процес інституційного розвитку, у якому органічно поєднувалися організаційні зміни, модернізація освітніх програм, формування наукової тематики, міжнародне партнерство, цифрова трансформація та розвиток академічної спільноти.

Метою статті є комплексний аналіз десятирічного розвитку кафедри інформаційних комунікацій Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, визначення основних етапів її інституційної еволюції, ключових напрямів освітньої, наукової та міжнародної діяльності, а також чинників, що забезпечили її становлення як сучасного освітньо-наукового центру.

Джерельну основу дослідження становлять наукові публікації, присвячені окремим аспектам діяльності кафедри [1-6, 9-15], та нормативні документи, що регламентують стратегічний розвиток Університету [16]. Крім того, автори спираються на власний досвід керівництва кафедрою та безпосереднє знання її поточної освітньої, наукової та проєктної діяльності.

Методологічну основу дослідження становлять історико-генетичний, системний, структурно-функціональний та порівняльний методи, застосування яких дало змогу простежити основні етапи розвитку кафедри, визначити взаємозв'язок між інституційними змінами та еволюцією освітньої й наукової діяльності, а також оцінити їх вплив на формування сучасної моделі підготовки фахівців.

Виклад основного матеріалу. Становлення кафедри в умовах модернізації вищої освіти. Кафедра бібліотекознавства та інформології була створена у 2016 р. у складі Інституту журналістики Київського університету імені Бориса

Грінченка в період активного реформування системи вищої освіти України, що супроводжувалося оновленням нормативної бази, запровадженням компетентнісного підходу та переосмисленням ролі університетських кафедр як осередків не лише освітньої, а й наукової, проєктної та міжнародної діяльності. Заснування кафедри стало логічним кроком стратегічного розвитку Університету Грінченка і було зумовлене необхідністю створення сучасного освітньо-наукового осередку, здатного забезпечити підготовку фахівців, професійні компетентності яких відповідали б новим вимогам інформаційного суспільства, процесам цифровізації та трансформації бібліотечно-інформаційної галузі. Першою завідувачкою кафедри стала доктор наук із соціальних комунікацій, старший науковий співробітник Олена Вікторівна Воскобойнікова-Гузєва (нині – Григоревська), яка сформувала концептуальні засади розвитку нового структурного підрозділу та визначила його стратегічні пріоритети. До складу кафедри на етапі започаткування увійшли досвідчені професіонали науково-педагогічної діяльності та одночасно практики бібліотечно-інформаційної справи – кандидат культурології М. В. Макарова, кандидат історичних наук, доцент Л. С. Прокопенко, кандидат наук із соціальних комунікацій В. Є. Сошинська, які і стали розробниками перших освітньо-професійних програм із спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» бакалаврського та магістерського рівня вищої освіти. У перші п’ять років роботи кафедри до реалізації її програм долучилися кандидат історичних наук О. О. Ісаєнко, кандидат історичних наук, доцент І. Г. Романченко, кандидат історичних наук, доцент З. М. Свердлик, кандидат історичних наук І. І. Стамбол, кандидат педагогічних наук, доцент Н. М. Терещенко, старший викладач Т. І. Поліщук. На засадах сумісництва із кафедрою співпрацювали кандидат історичних наук В. О. Копанєва, кандидат наук із соціальних комунікацій С. А. Назаровець, кандидат наук із соціальних комунікацій Т. С. Опришко.

Від самого початку діяльності розвиток кафедри ґрунтувався на розумінні того, що сучасна підготовка фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи не може обмежуватися засвоєнням суто професійних знань і технологій: освітній процес вибудовувався на засадах поєднання фундаментальної теоретичної підготовки, наукових досліджень, практичного навчання, міжнародної співпраці та активної взаємодії з професійним середовищем [4, с. 38–39]. Одним із перших стратегічних завдань кафедри стало формування освітнього середовища, у якому навчальна, наукова та професійна діяльність розглядалися як взаємопов’язані складові єдиного процесу підготовки фахівця. Реалізації цього підходу сприяло системне залучення студентів до наукових досліджень, участі в конференціях, професійних конкурсах, волонтерських і соціокультурних ініціативах, а також розвиток партнерських зв’язків із бібліотеками, архівними установами, інформаційними центрами та іншими профільними організаціями.

Знаковим рубежем у розвитку кафедри став 2022 р. – у зв’язку з реорганізацією Університету кафедра бібліотекознавства та інформології отримала нову назву – кафедра інформаційних комунікацій – і увійшла до складу новоствореного Факультету української філології, культури і мистецтва. Того ж року, зважаючи на повномасштабне вторгнення російських військ в Україну, О. В. Григоревська (Воскобойнікова-Гузєва) вимушено перебувала за кордоном, і обов’язки завідувача виконувала доцент Наталія Миколаївна Терещенко. З 2023 р. кафедру очолює кандидат історичних наук Олена Аркадіївна Політова. Кожен з етапів зміни керівництва не переривав, а радше поглиблював закладену на початку діяльності кафедри філософію поєднання освітньої, наукової, проєктної та міжнародної роботи, підтверджуючи наступність її стратегічного розвитку.

На сьогодні над реалізацією трьох освітньо-професійних програм за двома спеціальностями В1 та В13 у галузі Культура, мистецтво та гуманітарні науки у складі кафедри працюють п’ятнадцять науково-педагогічних працівників, серед яких 2 доктори наук – О. В. Григоревська та І. О. Демуз, 7 кандидатів наук – Є. П. Ворожейкін, Є. О. Малюк, В. О. Копанєва, В. О.Кудлай, О. А. Політова, І. І. Стамбол, Н. М. Терещенко, заслужена артистка України Р.А. Новикова, заслужений діяч мистецтв України М. В. Гринишин та викладачі-практики – Д. І. Вітковський, А. А. Салтикова, О. Ю. Співаковський, М. С. Черкасець.

Освітня діяльність кафедри: від однієї спеціальності до багатопрофільної підготовки. Освітня діяльність кафедри пройшла шлях від підготовки фахівців єдиної спеціальності до багатопрофільної моделі навчання, що охоплює бібліотечно-інформаційну, архівну та аудіовізуальну сфери. Підготовка фахівців бібліотечно-інформаційного профілю в Університеті розпочалася ще у 2012 р. на кафедрі реклами та зв’язків з громадськістю Гуманітарного інституту, однак самостійною ця освітня траєкторія стала лише з утворенням у 2016 р. кафедри бібліотекознавства та інформології в структурі

Інституту журналістики [4, с. 38]. Відтоді освітня діяльність кафедри розвивалася за трьома напрямами.

Першим напрямом є реалізація двох освітньо-професійних програм «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» бакалаврського та магістерського рівнів вищої освіти. Бакалаврську програму «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» було розроблено у 2016 р., проте у 2017 р. вона була трансформована у зв'язку з ухваленням в Університеті Нової освітньої стратегії, одним із принципів якої стало практико-орієнтоване навчання за схемою «Аудиторія – центри компетентностей – бази практик – роботодавець». У 2021 р. ця ОПП пройшла первинну акредитацію Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти й отримала статус зразкової (сертифікат №1946 від 30.06.2021 р.) [4, с. 39]. Подальші редакції 2024 р. та 2025 р. уточнили розподіл основних навчальних дисциплін, додали освітній компонент «Медіакультура», який буде викладатися англійською мовою і розширили вибіркову частину освітньої програми. На сьогодні здобувачам пропонується чотири блоки вибіркових дисциплін – «Сучасні архівні системи», «Управління документною інформацією», «Управління соціокультурними інституціями» та «Інформаційна діяльність та медіакомунікації» та вільний вибір дисциплін, які поглиблюють компетенності майбутніх фахівців [15]. У 2026 р. оновлена ОПП пройшла чергову акредитацію Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, експертами було відзначено її зразковість за критеріями 1 «Проєктування освітньої програми», 7 «Освітнє середовище і матеріальні ресурси» та 8 «Внутрішнє забезпечення якості ОП».

Програма розрахована на 240 кредитів ЄКТС за ліцензованого обсягу 25 осіб; щорічний набір коливався від 8 до 15 здобувачів упродовж 2022-2025 рр. Практична підготовка здобувачів спирається на співпрацю з провідними бібліотечними й архівними установами Києва – від Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського до Публічної бібліотеки імені Лесі Українки м Києва, – і чимало випускників залишаються працювати саме в цих установах, а для декого першим місцем професійної реалізації стає бібліотека самого Університету.

Реалізація освітньо-професійної програми «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» другого (магістерського) рівня вищої освіти розпочалася на кафедрі у 2016 р. У 2017 р. відбулося оновлення ОПП відповідно до вищезазначеної Нової освітньої стратегії Університету. ОПП орієнтована на активну взаємодію студентів, викладачів, роботодавців та наукової спільноти галузі, стимулює здобувачів до проведення науково-прикладних досліджень для бібліотечно-інформаційної та архівної систем, націлена на формування компетентностей, що актуальні для успішної професійної діяльності в сфері інформаційної, бібліотечної та архівної справи, зокрема креативність, інноваційність та лідерство, а досягнення програмних результатів навчання відбувається на основі сучасних практик з використанням сучасної матеріально-технічної інфраструктури Університету Грінченка та установ баз-практик.

Первинну акредитацію магістерська освітня програма пройшла ще у 2018 р., що підтверджено рішенням Акредитаційної комісії МОН України, сертифікат серія УК №11002771. Наступна акредитація нової редакції ОПП відбулася у 2023 р., і попри виклики військового часу, вкотре підтвердила високий рівень підготовки фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи в Університеті Грінченка. Експертами Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти відзначено її зразковість за критеріями 5 «Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність», 7 «Освітнє середовище і матеріальні ресурси», 8 «Внутрішнє забезпечення якості ОП», 9 «Прозорість та публічність» (сертифікат №5164 від 28.06.2023 р.).

Як вже зазначалося у попередніх публікаціях, випускники перших років реалізації ОПП успішно працювали у бібліотечно-інформаційних та книгознавчих центрах національного і державного значення – від Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого до Державної наукової установи «Книжкова палата України імені Івана Федорова» [2, с. 36-37]. На сьогодні спектр працевлаштування випускників-магістрів розширився, вони активно працюють в наукових бібліотеках провідних ЗВО, книжковому та інформаційному бізнесі, є членами трудових колективів архівних установ, зокрема Центрального державного аудіовізуального та електронного архіву, реалізують свій науковий потенціал на освітніх програмах третього, освітньо-наукового рівня. Знання, які пропонує своїм здобувачам ОПП, охоплюють широкий спектр цифрової гуманітаристики, стратегічного менеджменту, наукових комунікацій, технологій інформаційної безпеки, управління інформаційними ресурсами електронної бібліотеки, відкривають широкі перспективи для побудови успішної кар'єри.

Другим, принципово новим напрямом діяльності кафедри стало запровадження у 2021 р. освітньої програми «Ведучий телевізійних програм» зі спеціальності 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» – першої програми цієї

спеціальності в Університеті, розробленої на кафедрі за сприяння викладачів кафедри журналістики та нових медіа, що від початку заклало її міждисциплінарний характер. Першим гарантом ОПП стала кандидат педагогічних наук, доцент Аліна Леонідівна Лісневська. У 2025 р. ця програма пройшла первинну акредитацію з позитивним висновком Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти та відзначенням її зразковості за критерієм 5 «Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність», (сертифікат №12202 від 16.05.2025 р.) [9, с. 96]. ОПП забезпечують 13 науково-педагогічних працівників (10 штатних), серед яких доктор наук, шість кандидатів наук, заслужена артистка України, заслужений діяч мистецтв України та викладачі-практики з досвідом роботи на телебаченні; гарант програми – кандидат культурології, доцент Є. О. Малюк.

ОПП реалізується у тісній співпраці з телеканалами «24 канал», «Трофей», «Апостроф», «Прямий», студією «Razmik PRODUCTION», з Українським антикризовим медіацентром, Національним академічним драматичним театром імені Лесі Українки, Київським палацом дітей та юнацтва. За чотири роки навчання студенти ОПП «Ведучий телевізійних програм» проходять цілісний шлях професійного становлення – від розуміння природи аудіовізуального мистецтва та законів екранної комунікації до створення власного аудіовізуального твору, оволодіння словом, образом і камерою як інструментами професійної творчості.

Третім, найновішим напрямом освітньої діяльності кафедри інформаційних комунікацій, стала участь науково-педагогічних працівників кафедри у створенні та реалізації міждисциплінарної магістерської програми «Біографістика і текстологія». Програма поєднує інструментарій філологічної біографістики з методами роботи з архівними та бібліотечними джерелами, продовжуючи традицію міждисциплінарності, закладену у двох попередніх освітніх програмах кафедри. У 2025 р. ОНП успішно пройшла акредитацію Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (сертифікат №13142 від 29.05.2025 р.).

Отже, за десятиліття кафедра трансформувалася від підрозділу з однією освітньою програмою до багатопрофільного центру, що забезпечує підготовку фахівців трьох освітніх програм двох спеціальностей на бакалаврському й магістерському рівнях.

Наукова діяльність кафедри пройшла характерний шлях від індивідуальної публікаційної активності викладачів до формування єдиної колективної наукової теми, що об’єднує дослідницькі інтереси всього колективу. У перші роки існування кафедри наукова робота значною мірою спиралася на власні дослідницькі напрями окремих викладачів [15, с. 46–47]. З 2019 р. НПП кафедри брали участь в комплексній темі Інституту журналістики «Медіазнавчі студії в науковому та освітньому дискурсах» (2019-2024), в межах якої досліджували процеси формування цифрової та медіакомпетентності у професійній підготовці здобувачів [3], презентували результати досліджень у публікаціях та колективній монографії «Медіазнавчі студії в євроінтеграційному дискурсі України» (2022) [5].

Після переходу кафедри до нової структури Факультету української філології, культури і мистецтва, та за умов розвитку індивідуальних розвідок НПП, які займалися дослідженнями медіасфери, назріла потреба об'єднати науковий потенціал кафедри навколо спільної проблематики. Таким об'єднавчим напрямом у 2025 р. стала затверджена кафедрою наукова тема «Цифрові проєкти у підготовці здобувачів вищої освіти (спеціальностей В1 «Аудіовізуальне мистецтво та медіавиробництво», В13 «Бібліотечна, інформаційна та архівна справа»): теоретико-методологічний та практичний аспекти», яку заплановано реалізувати протягом 2025-2029 рр.

Вибір теми невипадковий: він відображає накопичений кафедрою досвід роботи з цифровими бібліотечними, архівними та медійними проєктами й водночас узгоджується зі Стратегією розвитку Університету на 2023–2027 роки [8]. Серед завдань дослідження – аналіз специфіки цифрових бібліотечних, архівних та аудіовізуальних проєктів, з’ясування впливу штучного інтелекту на їх функціонування, вивчення освітнього потенціалу відеоігор, а також наукове осмислення власного досвіду кафедри у створенні цифрового біографічного проєкту «Шлях Бориса Грінченка: інтерактивна онлайн-мапа життя і діяльності Лідера українства». Показово, що тема свідомо охоплює всі три освітні програми кафедри, забезпечуючи змістовий місток між підготовкою фахівців бібліотечно-інформаційної, архівної та аудіовізуальної сфер.

Невіддільною складовою наукової діяльності кафедри є залучення до неї здобувачів вищої освіти. Центральною науковою подією залишається Всеукраїнська науково-практична конференція студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених «Бібліотека, книга та медіа в

сучасній культурі», яку кафедра проводить щорічно. У 2024 р. відбулося її ювілейне, десяте засідання, що зібрало рекордну кількість учасників з різних регіонів України. Двічі на рік кафедра організовує круглий стіл «Медіаосвіта – медіапрактика», на якому студенти представляють власні дослідницькі й творчі проєкти поряд із викладачами та практиками медіасфери [11, с. 2452]. Публікаційна активність здобувачів демонструє стійку позитивну динаміку: якщо у 2023 р. у факультетському збірнику «Молодий дослідник» вийшло 8 студентських публікацій, а в наукових збірниках загалом – 7 статей, то у 2025 р. ці показники зросли до 10 і 20 відповідно. Зокрема, у 2025 р. одинадцять здобувачів освітньо-професійної програми «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» презентували результати власних досліджень з тематики цифрових архівів, використання штучного інтелекту в бібліотеках, віртуальної та доповненої реальності й цифрової інклюзії, здебільшого інтегрувавши їх згодом у кваліфікаційні роботи.

Важливу роль у розвитку студентської науки відіграють науково-творчі гуртки кафедри. Заснований у 2023 р. гарантом програми «Ведучий телевізійних програм» Є. О. Малюком гурток «Медіалабораторія» зосереджений на дослідженні технологій створення продуктів аудіовізуального мистецтва, тоді як гурток «Мистецтво й артмедіа» під керівництвом заслуженої артистки України, доцентки Р. А. Новикової розвиває творчі здібності студентів через синтез традиційного мистецтва з сучасними медіатехнологіями [11, с. 2451–2452]. У межах роботи гуртків студенти створили низку відеопроєктів, присвячених знаковим постатям і подіям української історії та культури – «Історія театру: театр корифеїв», «Майдан – серце свободи», «Революція гідності. До пам’яті Героїв Небесної Сотні» та інші, – здобувши визнання на всеукраїнських і міжнародних конкурсах, зокрема ІІІ місце на медіафестивалі «ПресВесна на Дніпрових схилах» [11, с. 2453]. Показовим прикладом синергії двох освітніх програм кафедри є розроблена студенткою спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» К. Котенко онлайн-гра «Шепіт корінців» для Публічної бібліотеки імені Лесі Українки, що постала на перетині бібліотечної справи та навичок цифрового сторітелінгу, здобутих у гуртковій роботі [10, 11].

Міжнародна діяльність кафедри розвивалася послідовно упродовж усього десятиліття, поступово розширюючи географію партнерства та форми співпраці. У перші роки основними напрямами були участь викладачів у міжнародних дослідницьких проєктах та індивідуальні грантові стажування: старша викладачка Т. І. Поліщук долучилася до тристороннього українсько-німецько-російського проєкту фонду Volkswagen Stiftung «Насильство під час ІІ світової війни» (2016–2018) у співпраці з Рупрехт-Карлс-Університетом (Гейдельберг, Німеччина), а завідувачка кафедри О. В. Воскобойнікова-Гузєва була залучена як консультантка до Проєкту сприяння академічній доброчесності в Україні та учасницею-виконавицею європейського проєкту ELEXIS у межах програми HORIZON 2020. Доцент І. І. Стамбол реалізував дослідницький проєкт із чеської біографістики в Карловому університеті (Прага, 2020) за підтримки Міжнародного вишеградського фонду [1, с. 45]. Надалі він неодноразово повертався до вишеградських грантових програм, а у 2025–2026 навчальному році здобув індивідуальний грант Visegrad Scholarship для навчання в Університеті Коменського в Братиславі (Словаччина) [15, с. 45].

З роками географія міжнародних партнерств кафедри розширилася до Німеччини, Бельгії, Іспанії, Польщі, Латвії, Литви та Великої Британії. Наразі кафедра підтримує партнерські зв’язки з Гданським університетом, Вільним університетом Брюсселя, Варшавським університетом, Європейським гуманітарним університетом (Вільнюс) та Університетом Хайме І (Іспанія). Міжнародні наукові стажування пройшли викладачі кафедри, а здобувачі освіти отримали доступ до програм академічної мобільності: зокрема, студентка спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» І. Костюченко навчалася за програмою Еразмус+ в Гданському університеті упродовж 2023/2024 навчального року. У 2025 р. здобувачки другого (магістерського) рівня вищої освіти О. Білоусенко, А. Максименко та Ю. Яцишин пройшли навчання за онлайн-програмою академічної мобільності «European Union Studies – Domestic Affairs» Факультету економіки і соціальних наук Латвійського університету.

Показником зрілості міжнародних зв’язків кафедри стало й зростання інтересу закордонних фахівців до співпраці з нею: за останні роки на кафедрі з гостьовими лекціями виступали фахівці з Німеччини, Польщі, Великої Британії, Бельгії та Литви. Таким чином, за десять років кафедра пройшла шлях від епізодичної участі окремих викладачів у міжнародних проєктах до системної, багаторівневої інтернаціоналізації, що охоплює наукову співпрацю, академічну мобільність студентів і викладачів та регулярне залучення закордонних експертів до освітнього процесу.

Невід’ємною складовою розвитку кафедри

є соціогуманітарна та проєктна діяльність, спрямована на формування у здобувачів соціальних навичок і громадянської свідомості поряд із фаховими компетентностями. У перші роки ця робота розгорталася переважно у форматі тематичних заходів, приурочених до пам'ятних дат [4, с. 41]. Водночас саме в цей період з'явилися й перші довготривалі проєкти кафедри, що збереглися дотепер. Зокрема щорічний Всеукраїнський конкурс фото- та відеоробіт «Lime. Go to read!», спрямований на популяризацію бібліотек і читання серед молоді.

Новий етап соціогуманітарної діяльності розпочався з реорганізацією кафедри у 2022–2023 рр. У 2024 р. кафедра започаткувала Всеукраїнський конкурс творчих робіт учнівської і студентської молоді «СОФІТ», який об'єднав учасників з усієї країни [11]. Показовою є й еволюція внутрішніх комунікаційних практик кафедри, зокрема розвиток її сторінок у соціальних мережах, де регулярно висвітлюються результати студентських проєктів.

Особливе місце серед проєктів останніх років посідає медіапроєкт «Wicked News» – студентський цифровий ньюзрум, заснований 2023 р. на факультеті української філології, культури і мистецтва як відповідь на потребу оновлення форм практичної підготовки здобувачів спеціальності «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» [1, с. 97–98]. Організаційна модель проєкту максимально наближена до редакційної структури сучасного цифрового медіа: команда, сформована зі студентів різних курсів, щотижня проводить редакційні планерки, розподіляє ролі редакторів, сценаристів, операторів, монтажерів і контент-менеджерів та проходить повний виробничий цикл – від пошуку теми до публікації готового контенту на цифрових платформах. Досвід «Wicked News» переконливо демонструє, що поєднання проєктного навчання з реальним медіавиробничим процесом є ефективним інструментом інтеграції теорії та практики, і кафедра розглядає можливість масштабування цієї моделі на інші спеціальності гуманітарного профілю [1, с. 99–100].

Кар'єрні траєкторії випускників як показник якості підготовки. Остаточним і, можливо, найпереконливішим підтвердженням якості освітньої моделі кафедри є професійні траєкторії її випускників. За десять років свого існування кафедра сформувала практику системного відстеження кар'єрного шляху випускників і підтримки зв'язку з ними – від запрошення на гостьові лекції до залучення до складу ради роботодавців факультету. Показовим є те, що чимало випускників розпочинають професійну діяльність ще під час навчання: випускник 2025 р. З. Осипчук працював у відділі оцифрування Національної наукової медичної бібліотеки України ще на бакалаврaті, і саме цей практичний досвід ліг в основу його кваліфікаційної роботи; випускниця того ж року М. Воробйова поєднала роботу в Національній бібліотеці імені Ярослава Мудрого з дослідженням застосування штучного інтелекту для роботи з візуальним контентом бібліотек.

Кар'єрні траєкторії випускників кафедри засвідчують і міжгалузеву універсальність здобутої підготовки: А. Вако успішно реалізується у сфері маркетингу комерційної компанії, тоді як К. Котенко поєднала бібліотечну справу з ігровим дизайном, створивши для Публічної бібліотеки імені Лесі Українки онлайн-гру «Шепіт корінців» [12]. Не менш промовистими є приклади наукового та управлінського зростання випускників магістерського рівня. Два випускники – С. Злигостєв (випуск 2018 р.) і Б. Ломачинський (випуск 2019 р.) успішно пройшли навчання в аспірантурі Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського і захистили дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії за тематикою, тісно пов'язаною з науковими інтересами кафедри. Продовжує навчання у зазначеній аспірантурі випускниця першого набору магістерської програми, М. Цюра, завідувач відділу ДНТБ України. О. Шевчук (випуск 2023 р.) поєднує роботу провідного бібліографа Наукової бібліотеки імені М. Максимовича з участю в раді роботодавців факультету. Символічним прикладом наступності поколінь є повернення на кафедру вже як викладачки її випускниці А. Салтикової: саме такий цикл, коли випускник стає частиною академічної спільноти, яка його підготувала, є, на наш погляд, одним із найпереконливіших свідчень довіри до освітньої моделі кафедри.

Наукова новизна. Наукова новизна статті полягає у комплексному узагальненні та систематизації результатів десятирічного розвитку кафедри інформаційних комунікацій Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. Уперше цілісно простежено основні етапи її інституційної еволюції, охарактеризовано трансформацію освітніх, наукових та міжнародних напрямів діяльності, а також визначено ключові чинники, що вплинули на становлення кафедри як сучасного освітньо-наукового центру. Виокремлено взаємозв'язок між розвитком освітньої діяльності, наукових досліджень, міжнародної співпраці та інституційними змінами університетської кафедри.

Висновки. Проведений аналіз десятирічного розвитку кафедри інформаційних комунікацій Київського столичного університету імені Бориса Грінченка дає підстави для таких висновків.

По-перше, інституційна еволюція кафедри – від новоствореного 2016 р. підрозділу з двома освітньо-професійними програмами до сучасного багатопрофільного центру, що реалізує три освітні програми двох спеціальностей і бере участь у міждисциплінарній магістерській програмі, – мала послідовний, системний характер і спиралася на закладену від початку філософію поєднання навчання, науки, практики та міжнародної співпраці. Кожна зі змін керівництва кафедри – від О. Воскобойнікової-Гузєвої (Григоревської) через Н. Терещенко до О. Політової – не переривала цю траєкторію, а забезпечувала її наступність і подальший розвиток.

По-друге, розвиток кафедри синхронізувався з масштабними трансформаційними процесами української вищої освіти: запровадженням компетентнісного підходу, практикоорієнтованого навчання, цифровізацією освітнього середовища й посиленням вимог до якості підготовки фахівців, що підтверджується успішним проходженням акредитацій всіх освітніх програм у 2021, 2023, 2025 та 2026 роках.

По-третє, консолідація наукового потенціалу кафедри навколо єдиної теми «Цифрові проєкти у підготовці здобувачів вищої освіти» (2025-2029) стала логічним підсумком десятирічного шляху накопичення дослідницького досвіду й водночас основою для подальшого розвитку – як у науковій, так і в освітній площині.

По-четверте, соціогуманітарна, проєктна та міжнародна діяльність кафедри перетворилися з окремих ситуативних заходів на системні, довготривалі практики, що мають вимірювані результати.

Нарешті, найпереконливішим свідченням ефективності освітньої моделі кафедри є професійні траєкторії її випускників, які активно реалізуються в бібліотечно-інформаційній, архівній та медійній сферах, підтримуючи тісний зв’язок із альма-матер.

Перспективи подальшого розвитку кафедри пов’язані з поглибленням її наукової спеціалізації, розширенням міжнародної академічної мобільності здобувачів, а також масштабуванням успішних освітніх практик, вироблених у межах першого десятиліття її діяльності, на нові напрями підготовки фахівців інформаційної та аудіовізуальної сфер.

Список використаних джерел

1. Вітковський Д., Політова О., Черкасець М. Медіапроєкт «Wicked News» у підготовці фахівців з аудіовізуального мистецтва: досвід реалізації. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2026. Вип. 98. т. 1. С. 95–102. DOI https://doi.org/10.24919/2308-4863/98-1-11

2. Воскобойнікова-Гузєва О. В. Магістратура зі спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» – нові можливості та особливості вступу. *Бібліотечна планета.* 2019. № 1(83). С. 36–38.

3. Воскобойнікова-Гузєва О. В. Міждисциплінарні дослідження Інституту журналістики університету Грінченка в контексті розвитку інформаційної та цифрової культури, цифрових та медіа компетентностей. *Бібліотека. Наука. Комунікація. Розвиток бібліотечно-інформаційного потенціалу в умовах цифровізації*: матеріали Міжнар. наук. конф. (6-8 жовт. 2020 р.). Київ, 2020. С. 17–21.

4. Воскобойнікова-Гузєва О., Поліщук Т. Освітня, соціогуманітарна та проєктна діяльність кафедри бібліотекознавства та інформології Інституту журналістики (2016–2021 рр.). Інтегровані комунікації. 2021. № 2 (12). С. 37–43. DOI: https://doi.org/10.28925/2524-2644.2021.2-12.4

5. Григоревська О. В. Медіакультура у вимірах цифрових бібліотечних, архівних та музейних проєктів європейських країн. *Медіазнавчі студії в євроінтеграційному дискурсі України*: колективна монографія; наук. ред. В. Л. Іващенко. Київ, 2022. С. 73–102.

6. Григоревська О. В., Політова О. А. Партнерство у розвитку інформаційної освіти під час війни. Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології XXI століття: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (10-12 вересня 2025 року, Одеса). Одеса, 2025. С. 249–253.

7. Гуменчук А. В. Вища бібліотечно-інформаційна освіта: еволюційні трансформації та закономірності розвитку: монографія. Київ. 2024. 284 с.

8. Збанацька О. Трансформація бібліотечної освіти в Україні: сучасний огляд. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія.* 2023. № 4. С. 124–132. DOI: https://doi.org/10.32461/2409-9805.4.2023.294091

9. Малюк Є., Політова О., Новикова Р. Актуальні аспекти акредитації мистецьких освітніх програм на прикладі спеціальності «Аудіовізуальне мистецтво та медіавиробництво». *Вісник*

Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Мистецтвознавство. 2025. Вип. 53. С. 25–33. DOI: https://doi.org/10.31866/2410-1176.53.2025.348218

10. Малюк Є., Котенко К. Відеоігри як інструмент бренд-сторітелінгу на прикладі проєкту «Шепіт корінців». *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2026. 17. С. 114–125. DOI: https://doi.org/10.31866/2616-7654.17.2026.361614

11. Новикова Р. А., Політова О. А. Роль і значення діяльності науково-творчих гуртків для професійного розвитку здобувачів спеціальності «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво». *Вісник науки та освіти.* 2025. № 1 (31). С. 2447–2456. DOI: https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-1(31)-2447-2456

12. Політова О. А. Кар'єрні траєкторії випускників університетської кафедри як показник якості професійної підготовки. *Сучасна бібліотечно-інформаційна безперервна освіта: майбутнє твориться сьогодні*: XIII Міжнародна науково-практична конференція. Київ. 2026. С. 18-22.

13. Політова О. Навчальний потенціал університетської кафедри в контексті сучасних вимог до якості підготовки бібліотечно-інформаційних працівників. *Сучасна бібліотечно-інформаційна безперервна освіта: майбутнє твориться сьогодні*: XII Міжнародна науково-практична конференція. Київ. 2025. С. 38-42.

14. Політова О.А., Терещенко Н.М. Сучасні виклики і нові підходи в реалізації освітньо-професійної програми «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». *Студії з інформаційної науки, соціальних комунікацій та філології в сучасному світі*: II Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю (24 жовт. 2024 р.). Київ, 2024. С. 179-181.

15. Стамбол І. І. Міжнародна діяльність кафедри бібліотекознавства та інформології Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка. *Інтегровані комунікації.* 2021. № 2 (12). С. 44–47. DOI: 10.28925/2524-2644.2021.2-12.5.

16. Стратегія розвитку Київського столичного університету імені Бориса Грінченка на 2023–2027 рр. URL: https://kubg.edu.ua/prouniversitet/vizytivka/stratehiia-rozvytku-kyivskoho-stolychnoho-universytetu-imeni-borysa-hrinchenka-na-2023-2027-rr.html (дата звернення: 26.07.2026).

References

1. Vitkovskyi, D., Politova, O., & Cherkasets, M. (2026). Media project "Wicked News" in the training of audiovisual art specialists: implementation experience. *Current Issues in Humanities*, 98(1), 95–102. https://doi.org/10.24919/2308-4863/98-1-11 [in Ukrainian].

2. Voskoboinikova-Huzieva, O. V. (2019). Master's degree in specialty 029 "Information, Library and Archival Studies": new opportunities and admission features. *Library Planet*, 1(83), 36–38 [in Ukrainian].

3. Voskoboinikova-Huzieva, O. V. (2020). Interdisciplinary research of the Institute of Journalism of Grinchenko University in the context of the development of information and digital culture, digital and media competencies. *Library. Science. Communication. Developing Library and Information Potential in the Age of Digitalisation: proceedings of the International Scientific Conference* (6–8 October 2020). Kyiv, 17–21 [in Ukrainian].

4. Voskoboinikova-Huzieva, O., & Polishchuk, T. (2021). Educational, socio-humanitarian and project activities of the Department of Library Science and Information Studies of the Institute of Journalism (2016–2021). *Integrated Communications*, 2(12), 37–43. https://doi.org/10.28925/2524-2644.2021.2-12.4 [in Ukrainian].

5. Hryhorevska, O. V. (2022). Media culture in the dimensions of digital library, archival and museum projects of European countries. In *Media Studies in Ukraine's European Integration Discourse*. Kyiv, 73–102 [in Ukrainian].

6. Hryhorevska, O. V., & Politova, O. A. (2025). Partnership in the development of information education during the war. *Information Literacy and Professional Communication Technologies of the 21st Century: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference* (10–12 September 2025, Odesa). Odesa, 249–253 [in Ukrainian].

7. Humenchuk, A. V. (2024). *Higher library and information education: evolutionary transformations and patterns of development*. Kyiv [in Ukrainian].

8. Zbanatska, O. (2023). Transformation of library education in Ukraine: a contemporary review. *Library Science. Documentation. Informology*, 4, 124–132. https://doi.org/10.32461/2409-9805.4.2023.294091 [in Ukrainian].

9. Maliuk, Ye., Politova, O., & Novykova, R. (2025). Current aspects of accreditation of art educational programmes: the case of the specialty “Audiovisual Art and Media Production”. *Bulletin of the Kyiv National University of Culture and Arts. Series: Art History*, 53, 25–33. https://doi.org/10.31866/2410-1176.53.2025.348218 [in Ukrainian].

10. Maliuk, Ye., & Kotenko, K. (2026). Video games as a brand storytelling tool: the case of the “Shepit korintsiv” project. *Ukrainian Journal of Library and Information Science*, 17, 114–125. https://doi.org/10.31866/2616-7654.17.2026.361614 [in Ukrainian].

11. Novykova, R. A., & Politova, O. A. (2025). The role and significance of scientific and creative groups in the professional development of students majoring in “Audiovisual Art and Production”. *Bulletin of Science and Education*, 1(31), 2447–2456. https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-1(31)-2447-2456 [in Ukrainian].

12. Politova, O. A. (2026). Career trajectories of university department graduates as an indicator of the quality of professional training. *Contemporary Library and Information Lifelong Learning: The Future Is Shaped Today: XIII International Scientific and Practical Conference*. Kyiv, 18–22 [in Ukrainian].

13. Politova, O. (2025). Educational potential of a university department in the context of modern requirements for the quality of training library and information professionals. *Contemporary Library and Information Lifelong Learning: The Future Is Shaped Today: XIII International Scientific and Practical Conference*. Kyiv, 38–42 [in Ukrainian].

14. Politova, O. A., & Tereshchenko, N. M. (2024). Current challenges and new approaches to implementing the educational and professional programme “Information, Library and Archival Studies”. *Studies in Information Science, Social Communications and Philology in the Modern World: 2nd All-Ukrainian Scientific and Practical Conference with International Participation* (24 October 2024). Kyiv, 179–181 [in Ukrainian].

15. Stambol, I. I. (2021). International activities of the Department of Library Science and Information Studies of the Institute of Journalism of Borys Grinchenko Kyiv University. *Integrated Communications*, 2(12), 44–47. https://doi.org/10.28925/2524-2644.2021.2-12.5 [in Ukrainian].

16. *Development Strategy of Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University for 2023–2027 (n.d.).* https://kubg.edu.ua/prouniversitet/vizytivka/stratehiia-rozvytku-kyivskoho-stolychnoho-universytetu-imeni-borysa-hrinchenka-na-2023-2027-rr.html [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 14.08.2026
Отримано після доопрацювання 01.09.2026
Прийнято до друку 15.09.2026
Опубліковано 29.10.2026